

Posudek oponenta disertační práce

Autor: JUDr. Jakub Sivák
Téma: Aspekty ochrany osobnosti lékaře a pacienta
Oponent: JUDr. Petr Šustek, Ph.D.

I.

Výsledky práce

Práce usiluje o komplexní náhled na téma ochrany osobnosti pacienta a lékaře v jejich vzájemné souvislosti. Autor přináší široký přehled otázek souvisejících se zvoleným tématem. Práce je nicméně zatížena několika velmi vážnými nedostatky. Z metodologického hlediska je kvalita práce nízká, kdy chybí zasazení do vymezeného metodologického rámce. Takovým rámcem je třeba rozumět vymezení vědecké otázky a metodologicky ukotvenou systematickou práci na jejím zodpovězení. Prosté použití právně-vědeckých metod (komparativní, analytické atd.) při sestavování textu by na úrovni disertační práce nemělo představovat celou metodologii. Z širší perspektivy je stěžejní slabinou práce rovněž značně deskriptivní povaha mnoha dlouhých pasáží, které spočívají v převyprávění platné právní úpravy, resp. v popisu současného stavu bez hlubší analýzy. Mnohé relevantní problémy spojené s předmětnou materií jsou v práci pouze nastíněny či konstatovány bez detailnějšího vhledu nebo návrhu řešení. I přes zařazení autorových originálních úvah zejména v poslední kapitole tak má práce primárně kompilační povahu. Ve výsledku lze práci charakterizovat spíše jako rozsáhlou rigorózní práci, které téměř schází relevantní vědecký přínos.

Doktorské studium slouží mj. k prokázání schopnosti a připravenosti k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo k samostatné teoretické činnosti (srov. § 47 odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách). Zvládnutí metod samostatné vědecké práce, dosahování nových poznatků a jejich aplikace v příslušném právním vědním oboru se rovněž řadí mezi účely doktorského studia, které jsou ověřovány mj. v rámci státní doktorské zkoušky (srov. čl. 70 odst. 1 Pravidel pro organizaci studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v účinném znění). Základním požadavkem na disertační práci je její vědecká povaha. Jak uvádí Viktor Knapp, „[a]bychom mohli hovořit o skutečně vědecké práci a vědeckých poznatcích, je nutno přijít s něčím novým, nestačí pouhá kompilace, sebrání či uspořádání již známých poznatků“ (Knapp, V. *Vědecká propedeutika pro právníky*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 21). Tato novost poznatků přitom musí být založena na kvalitní metodologii a relevantní analýze

pojednávání problematiky. Předložená disertační práce uvedené požadavky i přes výše uvedené zejména s ohledem na některá autorova kritická hodnocení materie a návrhy *de lege ferenda* přeci jen naplňuje, avšak nutno říci, že pouze v minimální požadované míře.

II.

Aktuálnost zpracovaného tématu

Ochrana osobnosti nepochybně představuje stěžejní, lze říci paradigmatický, aspekt právní regulace poskytování zdravotních služeb. Není však jasné, proč autor za nosné téma považuje vztah právních ochrany osobnosti pacienta a lékaře (pomineme-li, že by přínosnějším snad bylo hovořit o ochraně osobnosti zdravotnického pracovníka), když se na lékaře při poskytování zdravotních služeb vztahuje toliko obecná ochrana osobnosti, která se nijak neodlišuje od ochrany osobnosti kohokoli jiného. Ačkoli je z praktického hlediska nepochybně možné analyzovat právní ochranu osobnosti v některých situacích, s nimiž se lékař může setkat (např. autorem vzpomenuté zpracování osobních údajů lékařů spojené se zveřejňováním hodnocení ze strany pacientů), půjde v těchto případech o aplikaci obecných pravidel ochrany osobnosti na vymezené situace a nikoli o vytváření či aplikaci zvláštních pravidel, která by mohla být relevantní pro samostatnou teoretickou analýzu.

III.

Struktura práce – zvolené metody zpracování

Práce je zpracována na 127 stranách textu včetně úvodu a závěru (na počet znaků činí délka práce cca 203 normostran). Struktura práce je v zásadě přehledná a logická, přičemž autor v souladu s doktrinárními přístupy tematicky postupuje od obecného ke zvláštnímu. Snaha o velmi komplexní uchopení tématu se nicméně projevila v povrchní a popisné povaze práce. Práce je složena z dvanácti kapitol, které se většinou rozpadají na jednu až dvě úrovně podkapitol. Autor nejprve nastiňuje historický vývoj ochrany osobnosti a dále vymezuje stěžejní pojmy osobnosti člověka a její ochrany, lékaře a pacienta. V následujících kapitolách se autor zabývá postavením pacienta (mj. včetně udělování informovaného souhlasu či otázek úhrad za poskytnuté zdravotní služby) a lékaře při poskytování zdravotních služeb. Poté jsou analyzovány specifické aspekty vztahu lékař-pacient, který se v některých svých znacích významně odlišuje od jiných soukromoprávních poměrů. V tomto kontextu je zejména pojednáno o smlouvě o péči o zdraví jako o platným občanským zákoníkem kodifikovaném smluvním typu a o postavení pacienta jako spotřebitele. V navazujících kapitolách autor analyzuje samotnou ochranu osobnosti pacienta (především ve vztahu ke stěžejním osobnostním hodnotám života a zdraví, ale také např. ve smyslu zákazu diskriminace) a lékaře (zejména co se týče zásahů do cti, vážnosti a soukromí). S významem těchto kapitol, které by zřejmě měly představovat jádro práce, poněkud kontrastuje jejich relativně malý rozsah. Následující kapitola je věnována problematice ochrany osobních údajů pacientů i lékařů. Autor se dále zabývá občanskoprávními prostředky ochrany osobnosti (s jistým přesahem do prostředků správněprávních). Přiblížena je také trestněprávní odpovědnost a to opět nejen

lékaře, ale také pacienta. Nutno však podotknout, že trestněprávní odpovědnost s tématem disertační práce souvisí spíše jen volně a vhodnější by bylo hlubší zpracování relevantnějších kapitol. Do práce je zařazena rovněž kapitola, která srovnává určité aspekty fungování systému zdravotnictví v České republice a v jiných vybraných státech, byť spíše než o skutečnou komparaci jde o útržkovité, jakkoli zajímavé, srovnání statistických dat (komparativní prvek se nicméně sporadicky objevuje na různých místech práce). Závěrečná kapitola práce je věnována autorovým úvahám a návrhům *de lege ferenda* v několika relevantních oblastech. K práci je připojeno několik vhodně zvolených příloh. V práci je využita především metoda deskriptivní, částečně analytická a komparativní.

IV.

Připomínky k textu

Práce komplexně představuje téma vztahu lékař-pacient z perspektivy ochrany osobnosti obou subjektů tohoto vztahu. Zatěžují ji nicméně významné nedostatky spočívající jak v absenci konkrétní metodologie, projevující se zejména v tom, že práce není zacílena na zodpovězení vědecké otázky, tak také a především v silně deskriptivní povaze práce. Autorovy úvahy a naznačená řešení mají povětšinou obecnou povahu a často nejsou podložena hlubokou analýzou reflektující relevantní odbornou diskusi.

Autor prokázal orientaci v právních předpisech, judikatuře i odborné literatuře, kdy využil odpovídající množství pramenů včetně relevantních anglickojazyčných a německojazyčných zdrojů.

V.

Jazyková a grafická úroveň

Z formálního hlediska je práce zpracována v odpovídající kvalitě. Její struktura je přehledná, poznámkový aparát je v zásadě kvalitní, citace odpovídají citační normě, právní terminologii autor užívá správně. Čtivost a přehlednost práce snižuje zejména časté použití velmi dlouhých odstavců, nejde však o zásadní pochybení. Práce tedy na formální úrovni odpovídá požadavkům kladeným na disertační práci.

VI.

Otázky k obhajobě

Uvedte prosím, v čem konkrétně spatřujete vědecký přínos Vaší práce. Dále prosím vysvětlete, jak se ochrana osobnosti lékaře liší od obecné ochrany osobnosti, resp. v jakém smyslu je ochrana osobnosti lékaře teoreticky relevantním tématem, které je vhodné pro zpracování v rámci disertační práce.

VI.

Doporučení

Z výše uvedených důvodů práce stále ještě splňuje požadavky kladené na práci disertační, byť pouze v minimální míře, která postačuje pro případné úspěšné obhájení práce. Práci nicméně doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce. V případě úspěšné obhajoby doporučuji udělení titulu Ph.D.

V Praze dne 13. 11. 2019

JUDr. Petr Šustek, Ph.D.